

PWYLLGOR SAFONAU

Minutes of a meeting of the Pwyllgor Safonau held in Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun on Dydd Gwener, 30 Mehefin 2017 at 10.00 am.

YN BRESENNOL

Aelodau Annibynnol Julia Hughes, Ann Mellor ac Ian Trigger (Cadeirydd), ynghyd â'r Cynghorwyr Paul Penlington ac Andrew Thomas

HEFYD YN BRESENNOL

Swyddog Monitro (GW), Dirprwy Swyddog Monitro (LJ) a'r Swyddog Gwasanaethau Democrataidd (KE)

Teyrnged i'r Cynghorydd Cymuned David Jones

Diolchodd y Cadeirydd i'r Cynghorydd David Jones a oedd wedi gwasanaethu fel cynrychiolydd ar y Pwyllgor am lawer o flynyddoedd. Roedd y Cynghorydd Jones wedi bod yn gynrychiolydd cefnogol a pharod ei gymwynas a oedd bob amser yn cyfrannu'n ystyrlon i'r cyfarfodydd. Roedd y Pwyllgor yn drist i'w weld yn gadael ac fe wnaethant ddiolch iddo am ei waith rhagorol. Cyflwynwyd taleb i'r Cynghorydd Jones fel arwydd o werthfawrogiad y Pwyllgor.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan yr aelod annibynnol Paula White

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Paul Penlington gysylltiad personol ag eitem 6 fel aelod o Gyngor Tref Prestatyn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Nid oedd unrhyw fater brys.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion y Pwyllgor Safonau diwethaf a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 2017 gerbron y Pwyllgor i'w gwirio o ran:

Cywirdeb –

Tudalen 5 – eitem 1 – Mae Mrs P White yn Aelod Annibynnol o'r Pwyllgor, yn hytrach na chynghorydd fel y nodir yn y cofnodion.

Tudalen 8 – eitem 5 – Roedd yr adroddiadau a gyflwynwyd gan yr Aelod Annibynnol Julia Hughes yn ymdrin â 37 o wefannau'r Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned, yn hytrach nag 8 fel y nodir.

Tudalen 9 – eitem 8 – Dywedodd y Swyddog Monitro wrth yr aelodau fod pecyn e-ddysgu hefyd wedi cael ei gynhyrchu i gyd-fynd â'r pecyn hyfforddiant.

Materion yn codi –

Tudalen 5 – eitem 4 – Argaeledd hyfforddiant cyfryngu ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Safonau. Dywedodd y Swyddog Monitro (SM) wrth aelodau'r Pwyllgor fod hyfforddiant cyfryngu wedi ei godi yng nghyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru lle cytunwyd y dylid rhoi hyfforddiant i'r Aelodau Annibynnol. Byddai'r Gwasanaeth Adnoddau Dynol yn rhoi diwrnod o hyfforddiant yng ngogledd Cymru er mwyn cynorthwyo i ddatrys cwynion. Byddai'r SM yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar ôl i'r hyfforddiant gael ei drefnu.

Dywedodd y Cadeirydd fod cyfryngu yn bwysig iawn, yn enwedig gan fod yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn llai parod i ymyrryd mewn cwynion lefel isel – mae'r prawf budd cyhoeddus yn cydnabod y rhoddir blaenoriaeth i gwynion yn ymwneud â'r GIG sydd yn sefyllfaoedd 'bywyd a marwolaeth' posibl.

Tudalen 7 – eitem 5 – Hygyrchedd Gwybodaeth o Adroddiadau Adolygiadau Blyneddol y Cynghorau Dinas/Tref a Chymuned. Cadarnhaodd y SM fod yr adroddiad wedi ei ddsbarthu yn unol â chais y Pwyllgor.

Tudalen 9 – eitem 8 – Roedd y SM wedi darparu rhestr o ddyddiadau hyfforddiant ymsefydlu ar gyfer Clercod a Chynghorwyr Cymuned/Sir i aelodau'r Pwyllgor.

Dywedodd y Dirprwy Swyddog Monitro wrth y Pwyllgor fod 13 Clerc bellach wedi cymryd rhan mewn sesiwn hyfforddiant. Mewn ymateb i gwestiynau, cadarnhaodd fod y rhain yn Glercod newydd ac y byddent hefyd yn gallu dod i hyfforddiant yr aelodau.

Tudalen 10 - eitem 10 - Cadarnhaodd y SM fod yr Awdurdod yn gweithio gyda chydweithwyr o awdurdodau lleol eraill fel y cytunwyd, mewn perthynas â'r Protocol Hunanreoleiddio.

Tudalen 11 – eitem 12 – Gofynnodd yr Aelod Annibynnol Julia Hughes am ailddosbarthu'r e-bost i'r Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned er mwyn eu hatgoffa y gallai aelod o'r Pwyllgor Safonau ymweld â nhw (GW i weithredu).

PENDERFYNWYD – *ar ôl cynnwys y newidiadau uchod y dylid derbyn a chymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 2017 fel cofnod cywir.*

Newid i'r rhaglen

Ar y pwynt hwn, cytunwyd i newid trefn y rhaglen er mwyn galluogi'r Cynghorydd Richard Mainon, siaradwr gwadd, i sôn am y cais am ollyngiad gan Gyngor Tref Bodelwyddan.

5 CAIS GOLLYNGIAD CYNGOR TREF BODELWYDDAN

Cyflwynodd y Cadeirydd y Cynghorydd Richard Mainon, aelod o'r cyngor sir a Chynghorydd Tref Bodelwyddan a gofynnodd iddo roi'r cefndir i'r cais am ollyngiad gan aelodau Cyngor Tref Bodelwyddan.

Esboniodd y Cynghorydd Mainon fod canolfan gymunedol y pentref wedi ei rhedeg am 42 blynedd gan Gymdeithas Cymuned Bodelwyddan (BCA), ond bod y Gymdeithas bellach wedi ei dirwyn i ben a'r ganolfan gymuned mewn perygl o gael ei chau.

Yng nghyfarfod cyntaf Cyngor y Dref ar 24 Mai yn dilyn Etholiadau'r Awdurdod Leol, lle'r roedd llawer o bobl yn bresennol, cytunwyd i gynnal cyfarfod ar wahân i benderfynu beth i'w wneud ac i ystyried sefydlu cymdeithas newydd.

Ar 30 Mai, ffurfiwyd cymdeithas newydd o'r enw "Cyfeillion Bodelwyddan". Gan mai 3 aelod yn unig sydd ar Gyngor Tref Bodelwyddan ac un Cynghorydd Sir yn gweithredu dan adran 91 Deddf Llywodraeth Leol roedd yn rhaid i'r holl gynghorwyr fod ar bwyllgor y gymdeithas newydd. Oherwydd hyn roeddynt yn gwneud y cais am ollyngiad.

Esboniodd y Swyddog Monitro (SM), er mwyn cydymffurfio â chod ymddygiad yr Aelodau, byddai'n rhaid i'r aelodau lenwi ffurflen datgan cysylltiad wrth ymdrin â materion ar y rhaglen yn ymwneud â Chyfeillion Bodelwyddan. Byddai'r rhain yn bennaf yn faterion o gysylltiad personol na fyddai'n effeithio ar eu hawl i bleidleisio. Fodd bynnag, byddai'r grŵp newydd yn chwilio am gymorth ariannol gan y Cyngor Tref. Felly byddai'r cysylltiad yn rhagfarnol ac ni fyddai gan y cynghorwyr bleidlais os na fyddai'r gollyngiad yn cael ei ganiatáu.

Dywedodd y SM wrth y Pwyllgor y gallai'r Pwyllgor Safonau ganiatáu eithriad neu ollyngiad yn rhinwedd Deddf Llywodraeth Leol 2000. Cyfeiriodd sylw'r aelodau at y rheoliad yn atodiad 2 a'r rheoliadau a oedd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn – Rheoliad 2(a), (d) a (h).

Er y gall y Pwyllgor Safonau ddewis un sail ar gyfer caniatáu gollyngiad, nid oes rheidrwydd arnynt i'w ganiatáu. Er bod llythyr Clerc Cyngor Tref Bodelwyddan yn gwneud cais am ollyngiad am gyfnod o 12 mis gallai'r Pwyllgor ddewis ei ganiatáu am unrhyw gyfnod, os oedd yn dymuno ei ganiatáu o gwbl. Ymhellach, gallai'r Pwyllgor osod cyfyngiad ariannol a byddai'n rhaid gofyn am gymeradwyaeth bellach ar gyfer hyn.

Gofynnodd y Cadeirydd am eglurder ynghylch a oedd y gollyngiad yn cael ei roi i gynghorwyr a enwyd neu i'r corff, h.y. Cyfeillion Bodelwyddan.

Atebodd y SM y byddai'r cynghorwyr yn cael eu rhestru. Petai cynghorydd newydd yn cael ei gyfethol yna ni fyddai'n elwa ar y gollyngiad a byddai'n rhaid iddo wneud cais am ollyngiad personol. Wrth i'r gymdeithas gymunedol ddatblygu a denu mwy o wirfoddolwyr, tybir y bydd y cynghorwyr yn ymbellhau oddi wrthi. Sicrhaodd y SM fod y math hwn o gais yn gyffredin yng Nghymru a'i fod yn cael ei ystyried er budd cyhoeddus.

Ymhelaethodd y Cynghorydd Mainon ar gyflwr y cyfleusterau cymunedol ac amcangyfrifwyd y byddai angen £42,000 i wella cyflwr yr adeilad. Byddai'r gwaith atgyweirio yn cynnwys: dau foeler newydd; adnewyddu'r neuadd; uwchraddio'r gegin; rhwystr llawr gwlyb a chyfleusterau newid ar gyfer chwaraewyr pêl-droed. Rhagwelwyd na fyddai'r costau yn fwy na £60,000. Roedd gan y Cyngor Tref adnoddau digonol i dalu am y swm hwn. Ar ôl i'r neuadd gael ei gwella, disgwylir y bydd yn haws denu aelodau'r gymuned i'w defnyddio. Gallai'r gwaith ddechrau'n syth petai'r cais am ollyngiad yn cael ei gymeradwyo.

Trafododd y Pwyllgor fanteision ymestyn cyfyngiadau amser y gollyngiad o 12 mis i 18 mis. Er bod hyn yn cynnig rhywfaint o hyblygrwydd petai unrhyw waith ar y prosiect yn cymryd mwy o amser, roedd y Pwyllgor hefyd o'r farn bod cyfyngiadau amser o gymorth i ganolbwyntio meddyliau pobl ac y gallai'r Gymdeithas gyflwyno cais arall yn y dyfodol petai angen.

Pan ofynnwyd a fyddai'r Cyfeillion yn gwneud cais am arian loteri i gefnogi'r prosiect yn y dyfodol, dywedodd y Cynghorydd Mainon y byddai hyn yn digwydd a'i fod yn meddwl y byddai'n bosibl cael 50% ychwanegol ar ffurf grantiau. Fodd bynnag, y flaenoriaeth yw sefydlu'r Gymdeithas yn gyfreithiol ac adnewyddu'r adeilad erbyn y gaeaf.

Wrth grynhoi, dywedodd y Cadeirydd wrth aelodau'r Pwyllgor fod ganddynt bŵer cyfreithiol dan adran 81(4) Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001/2279 yn yr achosion a ganlyn –

- (a) os oes gan ddim llai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu hanner aelodau un o bwyllgorau'r awdurdod (yn ôl fel y digwydd) y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo gysylltiad sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, ar y camau a ganlyn:

- (a) Bod y Pwyllgor Safonau yn caniatáu'r cais am ollyngiad â chyfyngiadau cronus o £60,000 am gyfnod o 12 mis a
- (b) Byddai'r SM yn ysgrifennu at Glerc Cyngor Tref Bodelwyddan ac yn dosbarthu'r llythyr ymhlith aelodau'r Pwyllgor (***GW i weithredu***).

6 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR SAFONAU

Cafodd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Safonau ei chyflwyno i gael ei hystyried a chytunodd yr aelodau i gynnwys yr ychwanegiad a ganlyn:-

- Cynnwys adroddiad ar bresenoldeb yn yr hyfforddiant a gaiff ei ddarparu ar gyfer Cynghorau Dinas, Tref a Chymuned ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor ym mis Medi.

PENDERFYNWYD cytuno ar Raglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Safonau, yn amodol ar gynnwys yr uchod.

7 LLYFR ACHOSION COD YMDDYGIAD - OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU

Fe wnaeth y Swyddog Monitro (SM) atgoffa'r Pwyllgor fod yr Ombwdsmon yn llunio adroddiad chwarterol sy'n crynhoi'r holl achosion yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod y cyfnod dan sylw.

Tynnodd y SM sylw at enghraifft o Gyngor Tref Prestatyn (adran 4.9 o'r adroddiad). Ar y pwynt hwn, roedd y Cynghorydd Paul Penlington yn teimlo y gallai'r cysylltiad personol ymylu ar fod yn rhagfarnol a gofynnodd am gael ei esgusodi ar gyfer gweddill y drafodaeth.

Aeth y SM yn ei flaen i ddisgrifio ffeithiau'r achos a chasgliadau'r Ombwdsmon, sef gan mai gofyn cwestiynau yn unig ynghylch mater cynllunio yr oedd y Cynghorydd Tref ac ni allai ddylanwadu ar y penderfyniad yna nad oedd angen cymryd unrhyw gam pellach. Fodd bynnag, roedd yr Ombwdsmon o'r farn y dylai'r Cynghorydd ystyried ei weithredoedd a chael hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Safonau yn nodi'r wybodaeth yn Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad.

8 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD

Roedd yr aelod Annibynnol Julia Hughes yn ei chael yn anodd i ganfod ar ba ddiwrnod yn union yr oedd cyfarfodydd yn cael eu cynnal. Yn ei barn hi, roedd hyn yn dangos pa mor anodd yw hi i aelodau'r cyhoedd wybod beth sy'n digwydd yn eu cymuned pan gyhoeddir gwybodaeth anghywir ar wefannau cynghorau cymuned / tref neu ddinas.

Roedd yr aelod Annibynnol Anne Mellor (AM) wedi bod yng nghyfarfod Cyngor Tref Tremeirchion. Cafodd groeso cynnes gan y clerc newydd. Roedd y Cynghorydd Sir hefyd yn bresennol. Dywedodd AM fod y cyfarfod wedi rhedeg yn llyfn iawn a bod pawb yn ymddwyn yn barchus iawn. Roedd y cyfarfod yn llawn gwybodaeth ac wedi cynnwys cyflwyniad gan Heddlu Gogledd Cymru.

PENDERFYNWYD nodi'r presenoldeb a diweddarau'r adroddiad presenoldeb i adlewyrchu hyn. (**GW i weithredu**)

9 ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CADEIRYDD

Esboniodd y Dirprwy Swyddog Monitro (DSM) fod Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd wedi ei ohirio tan gyfarfod y Cyngor ym mis Medi oherwydd rhaglenni mawr cyfarfodydd mis Mai a mis Gorffennaf. Roedd adroddiad drafft y DSM wedi ei drafod yn helaeth yng nghyfarfod blaenorol y Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD:

- (a) nodi newid dyddiad cyflwyno Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd i'r Cyngor, ac*
- (b) anfon y copi diweddaraf o'r adroddiad at y Cadeirydd (LJ i weithredu)*

10 DIGWYDDIADAU HYFFORDDI AELODAU SYDD AR Y GWEILL

Trefnwyd hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad ar gyfer cynghorau dinas, tref a chymuned ar y dyddiadau a ganlyn:

- Dydd Mercher, 5 Gorffennaf yn yr Hwb, Dinbych, i ddechrau am 2:00pm a
- Dydd Mawrth, 11 Gorffennaf yn Neuadd y Sir, Rhuthun. Dwy sesiwn yn dechrau am 2:00pm a 6:00pm

Roedd digwyddiad arall gyda'r nos wedi ei drefnu ar gyfer Cynghorwyr Sir ym mis Medi.

Gwahoddwyd aelodau'r Pwyllgor Safonau i ddod i unrhyw un o'r digwyddiadau hyfforddi.

PENDERFYNWYD:

- (a) Bod y Pwyllgor Safonau yn nodi amserlen y digwyddiadau hyfforddi a*
- (b) Bod y SM yn dod ag adroddiad presenoldeb gerbron cyfarfod y Pwyllgor Safonau ym mis Medi (GW i weithredu)*

11 FFORWM PWYLLGOR SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Mae Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn cynnwys 6 chyngor lleol a Phwyllgor Parc Cenedlaethol Eryri. Gwahoddir Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion pob awdurdod i drafod eu diddordebau cyffredin a bydd yr Ombwdsmon yn dod i'r cyfarfodydd yn achlysurol.

Roedd Ceredigion a Phowys ac Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru wedi gwneud cais i ymuno â'r fforwm a chytunwyd â hyn ar yr amod na fyddai cyfarfodydd yn cael eu cynnal y tu allan i'r ardal dim ond pan fyddai holl ganolfannau Gogledd Cymru wedi eu defnyddio.

Roedd y Fforwm yn ymchwilio i ffyrdd o gefnogi cynghorau cymuned, tref a dinas mewn achosion o anghydfod rhwng aelodau, ac roedd hyn yn cynnwys ystyried darparu pecynnau hyfforddiant a luniwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Trefnwyd bod cyfarfod nesaf y Fforwm yn cael ei gynnal yn Wrecsam.

PENDERFYNWYD bod y Pwyllgor Safonau yn derbyn yr adroddiad llafar ar Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru ac y dylid nodi hynny.

12 DYDDIAD CYFARFOD NESAF

Nododd yr Aelodau fod cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau wedi ei drefnu ar gyfer 10:00am ddydd Gwener, 22 Medi 2017, yn ystafell gynadledda 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun.

13 COD YMDDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cyflwynodd y Swyddog Monitro (SM) yr adroddiad cyfrinachol (a ddsbarthwyd yn flaenorol) er mwyn rhoi trosolwg i'r Aelodau o'r cwynion a gyflwynwyd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) ers 1 Ebrill 2014.

Roedd y Pwyllgor Safonau wedi gofyn yn y gorffennol am gael gwybodaeth reolaidd am nifer y cwynion a gyflwynwyd i OGCC. Roedd y tablau yn Atodiad 1 yn rhoi trosolwg o'r cwynion a gyflwynwyd ers 1 Ebrill 2014.

Cyflwynodd y SM ddiweddariad ar yr un gŵyn a oedd yn parhau, ac esboniodd wrth y pwyllgor bod yr achos penodol hwn wedi cael ei drafod mewn cyfarfodydd blaenorol.

Hefyd, rhoddodd y SM rywfaint o gyd-destun ac esboniad o gefndir y gŵyn a pham na chafodd unrhyw gam ei gymryd. Roedd yn bosibl y byddai diweddariad yn cael ei gynnwys yn rhifyn nesaf Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad.

PENDERFYNWYD –bod y Pwyllgor Safonau yn derbyn ac yn nodi cynnwys yr adroddiad.